

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови**

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ СЕМІНАР

З ПРОБЛЕМ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО»

(вибіркова)

Освітньо-професійна програма: «Українська мова та література»

Спеціальність: 014 Середня освіта

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти

Мова навчання: українська

Розробник: кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови Струк Іванна Михайлівна

Профайл викладача: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=GDnOJWkAAAAJ&hl=uk>

Контактні телефони: +380663078283

E-mail: iv.struk@chnu.edu.ua

Консультації онлайн-консультації: вівторок з 15.00 до 16.00.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Якісна підготовка майбутнього вчителя української мови в контексті його мовної і мовленнєво-методичної підготовки виходить на рівень базової професійної компетентності, оскільки вона безпосередньо корелює з мовленнєвими вміннями застосовувати інтерактивні методи навчання. Школа потребує вчителів, які вміють спілкуватися з учнями, вирішувати спільні завдання, уміють організувати діалог, дискусію, групову роботу, володіють різними засобами підтримання уваги і працездатності учнів, їхньої мотивації до навчальної праці, яка потребує активної мовленнєвої діяльності. З орієнтацією на нову мету шкільної мовної освіти – формування й удосконалення вмінь і навичок учнів щодо володіння українською мовою в усіх сферах і видах мовленнєвої діяльності – постала необхідність уведення вибіркової дисципліни «Науково-дослідний семінар з проблем викладання української мови в ЗЗСО»

Такий курс передбачає навчити майбутніх вчителів-словесників правильно підбирати систему вправ, що є провідним засобом формування в учнів мовної компетентності та доцільно застосовувати їх на уроках української мови в ЗЗСО; допомогти їм визначати критерії та рівні сформованості в учнів практичних умінь і навичок в процесі навчання рідної мови та співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи, втілювати нові методичні ідеї у практику вивчення предмета.

2. Мета навчальної дисципліни: репрезентувати студентам дискусійні та проблемні питання вивчення української мови в закладах загальної середньої освіти, розвинути в студентів уміння застосовувати теоретичні положення в мовній практиці; прищепити навички добору і використання найбільш раціональних та ефективних методів і прийомів навчання учнів української мови в школі, враховуючи різні підходи; підготувати майбутніх учителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепції мовної освіти.

Запропонований курс дозволить майбутнім вчителям раціонально добирати, а при необхідності виготовляти дидактичний матеріал, застосовувати наочність до занять відповідно до їх пізнавальної мети; своєчасно й уміло використовувати інформаційні технології та засоби мультимедіа для проведення занять з української мови.

3. Завдання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть набути таких компетентностей:

I. Загальнонаукові компетентності:	
1.1.	- розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати в професійній діяльності;
1.2	- аналітичні здібності;
1.3	- здатність здійснювати теоретичний аналіз проблеми;
1.4	-володіти базовими навичками добору й аналізу мовних і літературних фактів для пояснення мовних явищ;
1.5	-обґрунтовувати концептуальні основи, наукове підґрунтя структури і змісту засобів навчання (підручників, навчальних посібників тощо);
1.6	- здатність пропонувати та обґрунтовувати гіпотези;
1.7	здатність використовувати знання в галузі сучасних інформаційних технологій, навички використання програмних засобів і роботи в комп'ютерних мережах;
1.8	уміння використовувати інтернет-ресурси; базові уявлення про основи наукової діяльності та її організацію.
II. Соціально-особистісні компетентності:	
2.1	- здатність до засвоєння нових знань, прогресивних технологій та різноманітних інновацій, розвитку творчого мислення, потреби в постійному духовному та інтелектуальному самовдосконаленні;
2.2	-здатність до ефективного спілкування фаховою українською мовою;

2.3	-здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати інформацію, щоб виявляти педагогічні проблеми і виробляти шляхи щодо їхнього усунення;
2.4	- здатність до креативності у професійній діяльності;
2.5	- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
2.6	- усвідомлення ролі і значення освіти в Україні на сучасному етапі, які полягають в залученні молоді до національної культури на основі рідної мови;
2.7	- уміння організовувати навчально-виховний процес в ЗЗСО.
III. Інструментальні компетентності:	
3.1	- методичні навички;
3.2	- здатність до аналізу і синтезу;
3.3	- здатність до усної та письмової комунікації українською мовою;
3.4	- обізнаність з лінгводидактичними основами вивчення української мови;
3.5	- уміння та навички в користуванні Інтернет-ресурсами.
IV. Професійні компетентності:	
4.1	- удосконалення професійної підготовки, розвиток пізнавальних інтересів, вміння критично працювати з навчально-методичною літературою;
4.2	- формування інноваційних професійно-методичних навичок у викладанні української мови;
4.3	- уміння співвідносити теоретичні знання з української мови з практичними потребами сучасної школи, втілювати нові методичні ідеї у практику вивчення української мови;
4.4	- здатність фахівця відповідати вимогам професії та демонструвати належні особисті якості в ситуаціях професійного спілкування, мобілізуючи для цього знання фахової термінології;
4.5	- вміння та навички використовувати з точністю і лінгвістичною правильністю терміни в усному й писемному професійному мовленні;
4.6	- бездоганне володіння нормами сучасної літературної мови;
4.7	- уміння демонструвати лінгвістичну освіченість, розвинене мовне чуття, широку ерудицію, знання теорії, історії, етапів формування і розвитку мови та літератури, персоналій, обізнаність із творами світового письменства, перекладною літературою; користування словниками різних типів, граматики, довідниками, інтернет-ресурсами, електронними посібниками та ін., що сприятимуть удосконаленню мовної культури вчителя-словесника;
4.8	- володіння власним арсеналом засобів підготовки учнів до контрольної оцінювальної діяльності, моніторингу, зовнішнього незалежного оцінювання тощо;
4.9	- уміння створювати програмно-тематичні комплекси опанування матеріалу за традиційними та інноваційними технологіями навчання в сучасній школі тощо, опираючись на внутрішню мотивацію та досвід, усвідомлюючи необхідність самовдосконалення та саморозвитку
4.10	- уміння створювати блоги, презентації, буклети, шкільні кабінети мови, методичні портали та мовні сайти.

4. Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні курси: «Бакалаврський семінар», «Сучасна українська мова», «Методика викладання української мови в школі», «Методика викладання граматики в ЗЗСО».

5. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

- методи і прийоми успішного навчання рідної мови в закладах загальної середньої освіти, уміння й навички їх творчо застосувати;
- зміст та структуру чинних навчальних програм і підручників, психологічні основи і загально дидактичні принципи навчання мови;
- сучасні прогресивні принципи, що реалізують успішне розкриття мовних чи мовленнєвих явищ;

- нормативно-правову базу системи в школі;
- специфіку організації навчального процесу в школі;
- особливості формування в учнів системи уявлень і понять з фонетики, лексики, словотвору, морфології, синтаксису, прийоми ознайомлення школярів з найважливішими нормами української літературної мови та правопису, засоби підвищення мовленнєвої культури учнів.

вміти

- співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи, зреалізувати нові методичні ідеї у мовну практику;
- розвивати в учнів пізнавальні інтереси, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки;
- працювати з навчально-методичною літературою;
- розробляти конспекти уроків різних видів та типів з урахуванням найвідповідніших лінгводидактичних підходів;
- добирати систему лінгвістичних вправ, володіти методикою їх виконання в процесі вивчення відповідних мовних явищ; використовувати вправи репродуктивного та творчого характеру;
- аналізувати мовлення учнів (з врахуванням стану звуків мови, їхнього активного і пасивного словника, граматичної правильності, розвитку діалогічного й монологічного мовлення).

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: «Науково-дослідний семінар з проблем викладання української мови в ЗЗСО»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2020	7	3	90	16	14			60		залік
Заочна	2020	7	3	90	4	4			82		залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	90	16	14			60		4	4			82
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. „Інноваційні технології навчання української мови в ЗЗСО”											
Тема 1. Новітні технології навчання учнів на уроках української мови в ЗЗСО	10	2	1			8	12	2				10
Тема 2. Взаємодія традиційних та інноваційних технологій у процесі вивчення фонетики, орфографії та орфоєпії в ЗЗСО	11	2	1			7	12					12
Тема 3. Ефективні методи та засоби навчання лексикології та фразеології в основній школі ЗЗСО	12	2	2			8	12		2			10
Тема 4. Труднощі вивчення морфемної будови слова і словотвору в ЗЗСО	11	2	2			7	10					10
Разом за ЗМ 1	44	8	6			30	46	2	2			42
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. „Традиційні та нетрадиційні підходи до вивчення граматики в ЗЗСО”											
Тема 1. Лінгводидактичні засади вивчення морфології в ЗЗСО: дослідницький підхід	11	2	2			7	12	2				10

Тема 2. Вивчення іменних частин мови в ЗЗСО за дослідницького підходу	11	2	2			7	10					10
Тема 3. Комунікативно-зорієнтований підхід до вивчення дієслівних частин мови в ЗЗСО	12	2	2			8	10					10
Тема 4. Лінгводидактичні основи навчання синтаксису й пунктуації української мови учнів 8-9 класів в контексті оновленої освітньої парадигми	12	2	2			8	12		2			10
Разом за змістовим ЗМ 2	46	8	8			30	44					
Усього годин	90	16	14			60	90					

3.2.1 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Новітні технології навчання у розвитку творчих здібностей учнів на уроках української мови. Сучасні технології вивчення української мови під час дистанційного навчання.	1	
2	Методика формування фонетико-орфоепічних навичок учнів в ЗЗСО	1	
3	Інтерактивні технології навчання лексикології та фразеології в ЗЗСО	2	2
4	Шляхи подолання труднощів у процесі вивчення будови слова та словотвору в ЗЗСО	2	
5	Типи та зміст дослідницьких завдань у процесі вивчення морфології в ЗЗСО	2	
6	Впровадження проблемних ситуацій на уроках у процесі вивчення іменних частин мови	2	
7	Формування комунікативної компетентності учнів 7 класу під час вивчення дієслівних частин мови	2	
8	Шляхи реалізації сучасних підходів до навчання синтаксису і пунктуації в ЗЗСО	2	2
Разом		14	4

3.2.2 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Укладання бібліографічного покажчика науково-методичної літератури, присвяченої вивченню української мови ЗЗСО	8	10
2	Методичні проблеми навчання фонетики й орфоєпії в сучасній школі, які потребують ще свого вирішення	7	12
3	Труднощі у вивченні лексики і фразеології в ЗЗСО. Традиційний і нетрадиційний підходи до їх подолання.	8	10
4	Місце морфемного і словотвірного розбору в шкільному курсі української мови	7	10
5	Принципи побудови розділу «Морфологія» у чинній програмі з української мови	7	10
6	Використання ігрових вправ під час вивчення іменних частин мови в ЗЗСО	7	10
7	Складання системи вправ до вивчення дієслівних частин мови. Визначення мети (навчальної, розвивальної, виховної) до кожної з таких вправ.	8	10
8	Засоби наочності, що допомагають долати труднощі у вивченні словосполучення та речення. Методику їх застосування.	8	10
	Разом	60	82

4. Форми і методи навчання. Вивчення дисципліни передбачає застосування загальнонаукових **методів** – аналітичного та синтетичного, а також лінгвістичних методів: - дистрибутивний метод аналізу передбачає встановлення особливостей та специфіки функціонування мовних одиниць; - метод трансформаційного аналізу уможливорює заміну різних лінгводидактичних підходів до вивчення української мови, що дозволяє визначити найефективніший; структурний метод передбачає аналіз змісту та структури шкільних підручників і навчальних програм для закладів загальної середньої освіти.

Курс передбачає такі **форми** навчання: проблемні й оглядові лекції з презентаціями, активні практичні заняття, тренінги, заняття із застосуванням мультимедійної техніки, інтерактивні заняття (методичні дискусії, робота в парах), інтегровані заняття, дидактичні ігри тощо.

5. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання:

- контрольні роботи;
- інтерактивні тести;
- реферативні повідомлення;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- завдання із залученням хмарних технологій;
- опрацьовані наукові праці;
- укладання термінологічного словника з лінгводидактики;
- співпраця зі вчителями-практиками української мови в ЗЗСО

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю: індивідуальні завдання, написання рецензій на навчально-методичні посібники, творча робота, усна та письмова відповідь студента.

Форма підсумкового контролю: залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Студенти мають можливість отримати бали за такі види робіт:

- індивідуальні завдання – 16 балів;
- написання рецензій – 14 балів;
- робота на практичних заняттях – 14 балів;
- усна відповідь та письмовий аналіз проблемної мовної ситуації – 16 балів;
- тестова залікова робота – 40 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)								Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
7	8	8	7	8	7	7	8		

6. Рекомендована література

6.1. Базова (основна)

ОСНОВНА:

1. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: навч.-метод. посіб. К., 2005. 180 с.
2. Вихованець І., К. Городенська. Теоретична морфологія української мови: академ. грам. укр. мови. К., 2004. 400 с. Глазова О. П. Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., переробл. К., 2014. 240 с.
3. Глазова О. П. Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. 2-ге вид., переробл. К., 2015. 264 с.
4. Горошкіна О. М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: монографія. Луганськ, 2004. 362 с.
5. Горпинич В. О. Морфологія української мови: [підруч. для студ. вищих навч. закл.]. К., 2004. 336 с.
6. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія [автори: І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К. Г. Городенської]. К., 2017. 752 с.
7. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/
8. Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу у 2018/2019 навчальному році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi>.
9. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії / С. О. Караман. – К. : Ленвіт, 2000. – 272 с.
10. Караман С. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: Посібник для студентів пед.університетів та інститутів/колектив авторів М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман/ за ред. М. І. Пентилюк: – К.: Ленвіт, 2011. – 366 с.
11. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови / І. М. Кочан, Н. М. Захлюпана. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. – 250 с.
12. Методика вивчення української мови в школі [Текст] : посіб. для вчителів / [О. М. Біляєв, В. Я. Мельничайко, М. І. Пентилюк, Г. Р. Передрій та ін.]. К., 1987. 248 с.
13. Методика викладання української мови в середній школі / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, О. С. Скорик. – К. : Вища школа, 1979. – 309 с.
14. Методика викладання української мови в середній школі [за ред. С. Чавдарова і В. Масальського]. – К. : Рад. шк., 1962. – 371 с.
15. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / [за ред. М. Пентилюк]. – К. : Ленвіт, 2009. – 400 с.
16. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах [Текст] : [підр. для студ. філ. фак.] / [М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.]; за ред. М. І. Пентилюк. К., 2004. 400 с.
17. Методичні рекомендації щодо викладання української мови в 2018-2019 навчальному році. - Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61466/
18. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів: Українська мова. 5–9 класи; 10-11 класи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
19. Наумчук М.М., Лушпинська Л.П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник / М.М. Наумчук, Л.П. Лушпинська. – Тернопіль: Астон, 2003.
20. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: моногр. К., 2014.

21. Пентилюк М. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. / М. І. Пентилюк, Т. Г. Онукевич. – К. : «Ленвіт», 2006. – 134 с.
22. Пентилюк М. І., Т. Г. Окуневич. Сучасний урок української мови. Х., 2007. 176 с.
23. Плиско К. М. Теорія і методика навчання української мови в середній школі. Х., 2003. 86 с.
24. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2011. – 366 с.
25. Семенов О. Урок української мови у вимірах педагогічної дії: [навч.-метод. Посіб.]. Суми, 2015. 232 с
26. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М.І. Пентилюк – К. : Ленвіт, 2015. – 320 с.

ДОДАТКОВА

1. Біляєв О. Сучасний урок української мови : навч.-метод. посібник / Олександр Михайлович Біляєв. – К. : Радянська школа, 1981. – 176 с.
2. Варзацька Л. Інтегровані уроки рідної мови і мовлення. 5 клас. Посібник для вчителя / Лариса Олександрівна Варзацька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 120 с.
3. Варзацька Л. Формування оргдіяльнісних умінь на уроках української мови в старшій школі на академічному рівні: метод. посіб. /Лариса Олександрівна Варзацька. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 144 с.
4. Ващенко Г. Загальні методи навчання : підручник для педагогів / Григорій Григорович Ващенко. – Київ : Укр. видав. спілка, 1997. – 441 с.
5. Горошкіна О. М. Лінгводидактичний потенціал підручника української мови. Українська філологія: теоретичні та методичні аспекти вивчення : зб. пр. науково-практичних читань до 80-річчя Г. Р. Передрій. Черкаси, 2005. С. 86–93.
6. Горошкіна О. Особливості використання інтерактивних методів на уроках української мови. Українська мова і література в школі. 2013. № 3. С. 7–10.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
8. Дідук Г. І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови у 5–7 класах / Г. І. Дідук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 80 с.
9. Дороз В.Ф. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах: Навчальний посібник / В.Ф. Дороз. – К., 2008.
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 176 с.
11. Караман С. О., Караман О. В. Проблема підручникотворення для профільної школи у науковому полі української лінгводидактики. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. пр. К., 2012. Вип. 9. С. 202–207.
12. Когут О.І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури / Ольга Когут. – Тернопіль : Астон, 2005. – 204 с.
13. Кочан І. М., Захлопана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. – Львів, 2011. – 237 с.
14. Крупський Я. В., Михалевич В. М. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій. Вінниця, 2010. 72 с.
15. Кузьмінський А. І. Технологія і техніка шкільного уроку : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К. : Знання, 2010. – 335 с.
16. Кучеренко І. Інтегровані уроки як вид нестандартної організаційної форми навчання української мови. Українська мова і література. 2011. № 3. С. 10–14.

17. Мельничайко В. Я. Творчі роботи на уроках української мови: конструювання, редагування, переклад: посібник для вчителів. К., 1984. 223 с.
18. Мельничайко О. Рідна мова. Комунікативні вправи : навч. посіб. / О. І. Мельничайко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 48 с.
19. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник / [за наук. ред. М. С. Вашуленка]. – К. : Літера ЛТД, 2012. – 364 с.
20. Нестандартні уроки в школі та їх аналіз : навч.-метод. посібник. – [за ред. Н. М. Островецької]. – К. : Видавництво Харитоненка, 2003. – 152 с.
21. Нові педагогічні та інформаційні технології в системі освіти: навчальний посібник для студентів пед. вузів / Є. С. Полат, М. Ю. Бухаркін, М. В. Моїсєєва, А. Є. Петров. – М. : Академія, 2000. – 272 с.
22. Омельчук С. Дослідницькі завдання в системі навчання морфології української мови. Українська мова і література в школі. 2012. № 4. С. 2–6.
23. Омельчук С. Вивчення функційних особливостей числівника на засадах дослідницького підходу. Дивослово. 2011. № 5. С. 6–10.
24. Омельчук, С. Дослідницький підхід до навчання мови : лінгводидактичний словник- довідник : навч. посіб. К., 2015. 56 с.
25. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку української мови : навч. посібник / Н. М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 248 с.
26. Плиско К. Принципи, методи і форми навчання української мови (теоретичний аспект) : навч. посіб. / К. М. Плиско. – Х. : Основа, 1995. – 240 с.
27. Пометун О. Інтерактивні технології навчання : Теорія, практика, досвід : метод. посібник / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : АСК, 2002. – 135с.
28. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко ; [за ред. О. І. Пометун]. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
29. Семенов О. Удосконалення професійної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури. Українська література в загальноосвітній школі. 2006. №8. С. 49-53.
30. Семенов О., Грищенко О. Інтегративні основи розвитку педагогічної майстерності вчителя гуманітарних дисциплін: посіб. / Олена Семенов, Ольга Грищенко. Київ, 2015. – 217с.
31. Сидоренко В. В. Шляхи удосконалення професійної компетентності учителя української мови та літератури в умовах особистісно орієнтованого навчання : навч.-метод. посібник / Вікторія Вікторівна Сидоренко. – Донецьк : Каштан, 2008. – 193 с.
32. Словник-довідник з української лінгводидактики: [навч. посіб.] / [О. Горошкіна, Н. Єсаулова, О. Лук'янченко, Н. Мордовцева та ін.]; за ред. М. Пентилюк. К., 2003. 149 с.
33. Технологія сучасного уроку рідної мови: навчальний посібник / Н.М. Остапенко, Т.В. Симоненко, В.М. Руденко. – К., 2012.
34. Фурсова Л. Інтегровані уроки мови й літератури : проблемний підхід / Л. Фурсова, Н. Гайдукова, С. Гулькіна, Є. Ісайкіна, І. Коробко та ін. – Тернопіль Мандрівець, 2008. – 224 с.
35. Чернецька Т. Сучасний урок : теорія і практика моделювання : [навч. посібник] / Т. І. Чернецька. – К. : ТОВ «Праймадрук», 2011. – 352 с.
36. Шарко В. Д. Сучасний урок : технологічний аспект / посібник для вчителів і студентів / Валентина Дмитрівна Шарко. – К. : СПД Богданова А. М., 2007. – 220 с.
37. Шкільник М. Формування в учнів граматичних понять іменника : посібник для вчителів / М. М. Шкільник. - Київ : Радянська школа, 1962. – 166 с.

Інформаційні ресурси:

1. Дивослово (<https://dyvoslovo.com.ua>)
2. Українська мова та література в школі (Сторінка журналу на сайті Інституту педагогіки НАПН України – http://undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372)
3. Українська мова. (Сторінка журналу на сайті НАН України <http://www1.nas.gov.ua/>)

4. Мовознавство (<https://movoznavstvo.org.ua>)
5. Відкритий урок: розробки, технології, досвід (http://osvita.ua/publishing/open_lesson).
6. Проблеми сучасного підручника: збірник наук. праць (<http://ipvid.org.ua/>).
7. <http://learningapps.org/> – он-лайн сервіс, який дозволяє створити інтерактивні вправи;
8. <http://puzzlecup.com/crosswordru> – сайт для створення ребусів та кросвордів.
9. <https://www.thinglink.com/> - дозволяє створювати мультимедійні плакати, на які наносять маркери.
10. <http://fotofilmi.ru> – для створення фотофільмів.
11. <http://www.jigsawplanet.com> – створення навчальних пазлів
12. <http://en.linoit.com> – для проведення мозкового штурму з використанням візуальних засобів; допомагає структурувати ідеї, думки та припущення, які виникли спонтанно.